

UCHWAŁA NR XXVI/110/09

RADY GMINY TRZCIANNE

z dnia 17 marca 2009 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Trzcianne

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458) Rada Gminy Trzcianne uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się „Plan Odnowy Miejscowości Trzcianne” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

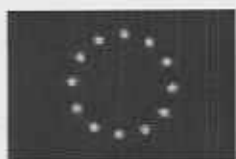
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XXIII/92/08 Rady Gminy Trzcianne z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie uchwalenia Planu Odnowy Miejscowości Trzcianne.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Roman Klepadło

**P L A N
ODNOWY
MIEJSCOWOŚCI
TRZCIANNE**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	1
WSTĘP	2
Charakterystyka miejscowości	3
Położenie	3
Historia	3
Struktura przestrzenna	4
INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI	5
Zasoby przyrodnicze	5
Dziedzictwo kulturowe	8
Obiekty i tereny	8
Infrastruktura społeczna	9
Infrastruktura techniczna	10
Gospodarka i rolnictwo	16
Kapitał społeczny i ludzki	18
Analiza SWOT mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń rozwojowych	21
Strategiczna diagnoza mocnych i słabych stron Gminy	21
Strategiczna diagnoza zewnętrznych szans i zagrożeń rozwojowych wynikających z otoczenia rynkowego	23
Opis planowanych zadań	25
KARTY PROJEKTÓW	33

WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości Trzcianne opracowany został na bazie „Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Trzcianne na lata 2001-2015” przyjętej Uchwałą Nr 113/XXV/01 Rady Gminy Trzcianne z dnia 30 sierpnia 2001r. Przedział czasowy został dostosowany do okresu programowania Unii Europejskiej 2007 - 2013.

Zarówno cele jak i poszczególne zadania uwzględniają także zapisy:

- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzcianne*
- *Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami.*

oraz wyniki konsultacji z podmiotami publicznymi oraz mieszkańcami wsi Trzcianne.

Plan Odnowy to zbiór celów strategicznych, celów szczegółowych i zadań realizacyjnych przeznaczonych do wprowadzenia w życie w celu poprawy sytuacji społeczno – gospodarczej Wspólnoty Lokalnej.

Opracowanie składa się z trzech części:

- analitycznej zawierającej analizę sytuacji społeczno – gospodarczej wraz z identyfikacją problemów na tle gminy ,
- zadaniowej, zawierającej opis działań przyczyniających się do rozwiązania zidentyfikowanych w części analitycznej problemów,
- analizy wykonalności opisującej system wdrażania i monitorowania.

Charakterystyka miejscowości

Położenie

Trzianne, będące przedmiotem niniejszego opracowania, jest miejscowością gminną. Jest największą jednostką osiedleńczą gminy, główną osią społeczno – gospodarczą, siedzibą Urzędu Gminy, Gimnazjum, ośrodka zdrowia, poczty i banku, ponadto stanowi jej główny węzeł komunikacyjny.

Gmina Trzianne leży w centralnej części Województwa Podlaskiego, w południowo-zachodniej części powiatu monieckiego, graniczy od zachodu z gminami: Radziłów, Jedwabne, Wizna, od południa z gminą Zawady, od południowego-wschodu z gminą Tykocin, od wschodu z gminą Krypno Kościelne, od północy z gminami: Mońki i Goniądz.

Powierzchnia gminy wynosi 33187 ha (w tym grunty Trzciannego 360,95 ha), tj. 24 % powierzchni powiatu monieckiego i 1,64 % powierzchni Województwa Podlaskiego. Gmina liczy 5003 mieszkańców (w tym w Trzciannem 596 osób), tj. 10,9 % ludności powiatu i 0,39 % województwa. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 14 osób/ km² i jest znacznie niższa niż w powiecie - 31, w województwie - 59 osób.

Historia

Dzieje ziemi trzciańskiej przebiegały w sposób niezupełnie w polskich warunkach typowy. Do lat 80-ych wieku XIII były to obrzeża plemiennej federacji Jaćwingów, by potem, po trwającej dwa i pół stulecia pustce Kraju Zapuszczańskiego, znaleźć się na styku kolonizacyjnej aktywności Litwinów, podlaskich Rusinów, a przede wszystkim Mazowszan. Z XIII też wieku pochodzą pierwsze informacje o miejscowościach do dziś wchodzących w skład naszej gminy.

Co do samego Trzciannego to tutejsza parafia powstała w roku 1496 (w 1996 roku uroczyście obchodzono 500 lecie). Już wcześniej istniał drewniany kościół. W drewnianym budownictwie, rzeźbie, hafcie, dwuosnowowym tkactwie wiele pozostało z odrębności ludowej tradycji i kultury Podlasia. W ubiegłym stuleciu wzdłuż obu wielkich rzek - Biebrzy

i Narwi, przebiegała granica celna dzieląca Królestwo Polskie od ziem bezpośrednio włączonych do carskiego imperium.

Wciąż pamięta się tu o sowieckich deportacjach nad Irtysz i partyzantów lat 40-tych, a kamienne maceby starego żydowskiego cmentarza w Trzciannem mówią nam o martyrologii mieszkających tu przez stulecia Żydów

Dzieje najnowsze pozostawiły resztki umocnień stanowiących fragment założeń obronnych z lata 1939 r. pobliskiej twierdzy w Osowcu.

Struktura przestrzenna

Główną osią wsi Trzcianne jest droga powiatowa Downary – Krypno, wzdłuż której rozwinęła się zabudowa. Sercem Trzciannego jest skwer opisany na trójkącie położony w centralnym punkcie. W 2006r. dokonano jego zagospodarowania. Wewnątrz skweru zagospodarowano plac kostką brukową. Od strony północnej został wybudowany pomnik pamięci Józefa Piłsudskiego wzorowany na przedwojennym pomniku „Synów Ziemi Trzciańskiej”. Wybudowano wiatę regionalną i przystanek autobusowy kryte strzechą z trzciny. Zachodni skraj skweru zamknięto grupą świątków ludowych na postumencie kamiennie – betonowym.

W kierunku północno – wschodnim od skweru znajduje się zabytkowy Kościół Rzymsko – Katolicki pod wezwaniem Św. Piotra i Pawła. Przed Kościołem znajduje się zabytkowa dzwonnica. Całość okala kamienny parkan.

Dalej w tym samym kierunku usytuowany jest cmentarz grzebalny z zabytkową bramą cmentarną.

Miejscowość Trzcianne składa się z dwunastu ulic z tego główną jest ulica 3 Maja. Przy ulicy tej usytuowane są następujące zakłady pracy: Bank Spółdzielczy, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, większość sklepów, Kościół, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Trzciannem . Urząd Gminy Trzcianne , poczta, ośrodek zdrowia i apteka mieszczą się przy ulicy Wojska Polskiego.

Zabudowa Trzciannego to typowo jednorodzinne domy z nieliczną zabudową zagrodową, jedynie w części południowej występują dwa bloki wielorodzinne.

INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

Zasoby przyrodnicze

Analizując zasoby przyrodnicze miejscowości Trzcianne nie można tego dokonać bez przedstawienia szerszego kontekstu na tle obszaru całej gminy (bliskość Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz obszaru Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska” PLB 200006).

Geograficznie Gmina Trzcianne położona jest w obrębie Wysoczyzny Białostockiej i Kotliny Biebrzańskiej, które wchodzi w skład Niziny Północnopodlaskiej. Kotlina Biebrzańska zajmuje zachodnią i środkową część gminy. Jest to rozległe i silnie zabagnione obniżenie, a procesy torfotwórcze doprowadziły do powstania kilkumetrowej warstwy torfu. Wśród torfów znajdują się „wyspy” mineralne pokryte wydhami.

Wysoczyzna Białostocka to wschodnia część gminy. Jest obszarem wysoczyzny morenowej falistej i pagórkowatej. Między Trzciannem a Starymi Bajkami występują wzgórza morenowe (135 – 150 m. n.p.m.). W okolicach Milewa i Pisank wzgórza kemowe sięgają 140-160 m. n.p.m. W części południowej gminy występują równiny sandrowe.

Przez południową część gminy płynie rzeka Narew z występującymi wyspowo tarasami nadzalewanymi i zalewanymi wraz z licznymi starorzeczami.

Przez zachodnią część gminy płynie Biebrza, prawobrzeżny dopływ Narwi. Przez wschodnią część gminy przepływa szeroka, zatorfiona dolina Nereśl. Wody rzeki Narew utrzymują się w II i III klasie czystości wód. Większość parametrów wód Biebrzy utrzymuje się w I i II klasie czystości, tylko fosfor obniża klasę czystości do III. Nereśl utrzymuje się w II klasie czystości – do ujścia rzeki, poniżej ma III klasę czystości.

Zagrożenie dla wód powierzchniowych i gruntowych może stanowić brak oczyszczalni ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi oraz działalność związana z produkcją rolną, zwłaszcza intensywne stosowanie nawozów sztucznych i środków chemicznej ochrony roślin. Niebezpieczne dla wód, głównie podziemnych mogą być także nieodpowiednio utylizowane odpady, zwłaszcza te, które zawierają związki toksyczne.

Gmina Trzcianne charakteryzuje się stosunkowo czystym powietrzem atmosferycznym. Zanieczyszczenia stanowią głównie pyły i gazy z procesów energetycznych spalania paliw stałych (węgiel kamienny, koks, drewno).

Tereny wysoczyzny sprzyjają rozwojowi rolnictwa w gminie Trzcianne. Południowa część gminy posiada duże złoża torfów (torf trzcinowy, turzycowy, olchowy). W okolicy wsi Wyszowate występują gliny ilastopiaszczyste, a w okolicach wsi Chojnowo, Szorce, Kol. Boguszewo – piaski. Wyrobiska piasku ze żwirem i żwiru z piaskiem występują głównie w okolicach Mroczek, Trzciannego, Boguszewa, Wyszowate.

Gmina Trzcianne należy do obszarów o dobrych zasobach wód podziemnych. Zasoby wód podziemnych i wód powierzchniowych nie ograniczają rozwoju gospodarczego gminy.

Gmina Trzcianne leży w obrębie trzech regionów glebowo-rolniczych:

- region Moniecko - Dąbrowski, w którym przeważają gleby kompleksów żytnych o dużej kamienistości gruntów ornych i użytków zielonych,
- region Nadbiebrzański – dominują tu użytki zielone, częściowo zmelioryzowane, część podmokłych łąk nie jest użytkowana,
- region Nadnarwiański, w którym przeważają użytki zielone, których duża część została zmelioryzowana.

Lasy gminy należące do Krainy Mazursko-Podlaskiej mają zróżnicowany drzewostan. Lasy należą do Nadleśnictwa Knyszyn z siedzibą w Mońkach oraz Biebrzańskiego Parku Narodowego. Lasy państwowe stanowią ok. 11,2% ogólnej powierzchni obszaru gminy, lasy prywatne ok. 9,4 %. Większe kompleksy leśne znajdują się w południowej części basenu Biebrzy. W północno-wschodniej części gminy oraz na południowych tarasach Narwi występują zbiorowiska borowe (sosna, świerk, brzoza). Lasy na torfowiskowych obniżeniach to przeważnie: olsza czarna, brzoza.

Główną funkcją lasów prywatnych jest produkcja surowca drzewnego, głównie na potrzeby właścicieli. Odgrywają one rolę wodo i glebochronną będąc równocześnie ostoją zwierzyny leśnej i ptactwa.

Warunki klimatyczne gminy Trzcianne odpowiadają warunkom klimatycznym Kotliny Biebrzańskiej:

- średnia roczna temperatura wynosi 6,9 °C,
- lato trwa 77-85 dni, zima 107-117 dni,
- maksymalne nasłonecznienie 8,4 godz./dobę w czerwcu,
- okres wegetacji trwa 180-190 dni,
- średnia roczna wilgotność powietrza wynosi 84 %.

Na terenie Kotliny Biebrzańskiej latem przeważają wiatry zachodnie, zimą – wschodnie. Jest to teren, w którym występuje zróżnicowanie warunków mikroklimatycznych, co wynika z różnorodności sąsiadujących ze sobą siedlisk: wodnych, leśnych, bagiennych.

Do terenów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych objętych ochroną prawną należy Biebrzański Park Narodowy oraz pomniki przyrody: dąb szypułkowy przy drodze Laskowiec – Giełczyn, głazy narzutowe w Zucielcu. Na terenie gminy znajduje się obszar Natura 2000 OSTOJA BIEBRZAŃSKA PLB200006.

Gmina Trzcianne leży w jednym z pięciu powiatów województwa podlaskiego, na terenie których rozciąga się Biebrzański Park Narodowy. Są to powiaty augustowski, grajewski, łomżyński, sokólski i moniecki (z gminami Goniądz, Jaświły, Mońki i Trzcianne). W granicach gminy Trzcianne, która zajmuje powierzchnię 33187 ha, znajduje się 16539 ha należących do Biebrzańskiego Parku Narodowego, a więc 49,84 % obszaru gminy Trzcianne leży w BPN. Obszar ten stanowi 27,93 % powierzchni całego BPN. Większy udział Biebrzańskiego Parku Narodowego w powierzchni gminy ma tylko gmina Goniądz – 39 %.

Z ogólnej powierzchni BPN (59223 ha) własność Skarbu Państwa stanowi 34332,06 ha, 24184,61 ha to własność prywatna i 706,33 są to grunty komunalne. Grunty leśne stanowią 26,22 % całej powierzchni BPN, użytki rolne zajmują 23,72 % powierzchni BPN w tym: łąki i pastwiska ogółem – 22 %, pozostałe 50,06 % stanowią nieużytki, grunty zadrzewione i zakrzewione oraz wody.

Wszelkie działania prowadzone w miejscowości Trzcianne mają bezpośredni wpływ na zasoby przyrodnicze całej gminy.

Dziedzictwo kulturowe

Do obiektów kulturowych miejscowości Trzciannie zaliczamy:

1. Kościół p.w. Św. App. Piotra i Pawła w Trzciannem wybudowany w 1846 roku.
2. Dzwonnica przy Kościele p.w. Św. Piotra i Pawła w Trzciannem wybudowana w 1850 roku.
3. Ogrodzenie z bramami wokół kościoła p.w. Św. Piotra i Pawła wybudowane w 1850r.
4. Brama cmentarza grzebalnego w Trzciannem wybudowana w połowie XIX w.
5. Ogrodzenie cmentarza rzymskokatolickiego w Trzciannem wybudowane w połowie XIX w.
6. Dom parafialny w Trzciannem wybudowany w latach 20-tych XX w.
7. Budynek mieszkalny – dwór w Trzciannem wybudowany w 1924 r.
8. Cmentarz przykościelny w Trzciannem, datowanie około 1500-1950.
9. Cmentarz rzymskokatolicki w Trzciannem, datowanie 2 połowa XIX w.

Obiekty i tereny

W sercu Trzciannego usytuowany jest skwer opisany na trójkącie położony w centralnym punkcie. W 2006r. dokonano jego zagospodarowanie. Wewnątrz skweru ułożono kostkę brukową. Od strony północnej został wybudowany pomnik pamięci J. Piłsudskiego wzorowany na przedwojennym pomniku „Synów Ziemi Trzciańskiej”. Wybudowano wiatę regionalną i przystanek autobusowy kryte strzechą z trzciny. Zachodni skraj skweru zamknięto grupą świątków ludowych na postumencie kamienno – betonowym.

Przez teren Trzciannego przebiegają następujące szlaki turystyczne:

1. OSOWIEC-TWIERDZA – Uścianek-Wilamówka-Mrocзки-Trzciannie-Zubole-Gugny – szlak rowerowy.
2. Trzciannie- Zubole-Chojnowo- Gugny-Stójka- Nowa Wieś-Trzciannie – szlak pieszy. Długość 20,50 km.

3. „Szlak Świętego Franciszka” jest to ścieżka edukacyjna o długości około 16 km. Trasa: Trzcianne (przy szkole), Zubole, Werykle, Gugny, Chojnowo, Trzcianne. Patronat nad tym szlakiem sprawuje Szkoła Podstawowa w Trzciannem im. Św. Franciszka.

Infrastruktura społeczna

Trzcianne to niewielka miejscowość gminna, w której przy ulicy Wojska Polskiego mieści się Gminny Ośrodek Kultury w Trzciannem, natomiast Biblioteka Publiczna Gminy usytuowana jest przy ulicy 3 Maja.

Na terenie wsi Trzcianne działa jeden Ośrodek Zdrowia, który zabezpiecza również potrzeby mieszkańców całej gminy w zakresie podstawowej opieki medycznej. Posiada on 3 gabinety lekarskie, gabinet zabiegowy, szczepień, położnej, pokój socjalny i rejestrację. Personel medyczny gminnej służby zdrowia: 3 lekarzy i 4 pielęgniarki. Budynek Ośrodka Zdrowia wymaga prac remontowych. Lecznictwo specjalistyczne i zamknięte dostępne jest na terenie powiatu monieckiego w szpitalu i przychodni specjalistycznej w Mońkach. W Trzciannem funkcjonuje jedna apteka, obsługująca teren gminy.

Działalność sportowa prowadzona jest w oparciu o halę sportową i kompleks boisk przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Trzciannem. Dorośli mieszkańcy mogą korzystać z hali wraz z wyposażeniem, urządzonej w niej siłowni i boisk – dwa razy w tygodniu. Działalność sportowa prowadzona jest również w szkołach podstawowych i gimnazjum w ramach Szkolnych Klubów Sportowych. Brak jest pływalni, dzieci szkolne sporadycznie korzystają z pływalni w Mońkach i Białymstoku.

Walory środowiska przyrodniczego i położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Biebrzańskiego Parku Narodowego, sprzyjają rozwojowi turystyki i wypoczynku. Wyznaczone szlaki turystyczne biegnące przez Trzcianne, pobliskie wieże widokowe, pole namiotowe z parkingiem oraz prywatne ośrodki wypoczynkowe w miejscowościach Budy, Gugny i Dobarz są zapowiedzią dalszego rozwoju usług turystycznych i wypoczynkowych.

Z uwagi na bardzo niskie uprzemysłowienie i niewystępowanie uciążliwych dla środowiska zakładów, Trzcianne jest mało zanieczyszczone. Sprzyja to rozwojowi różnych form rekreacji a przede wszystkim agroturystyki i ekoturystyki.

Infrastruktura techniczna

W obrębie skweru zlokalizowana jest większość kluczowych zakładów pracy i instytucji tj.: Kościół, Bank Spółdzielczy, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, większość sklepów. Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Trzciannem zlokalizowane są dalej wzdłuż ul. 3 Maja w kierunku wsi Nowa Wieś, a na jej południowym krańcu mieści się Firma „RAMIS”, Lecznica dla zwierząt, stacja paliw oraz dwa prywatne tartaki.

Urząd Gminy Trzcianne, poczta, ośrodek zdrowia i apteka mieszczą się przy ulicy Wojska Polskiego.

W części południowo – zachodniej miejscowości Trzcianne wybudowana jest Gminna Oczyszczalnia Ścieków, do której spływają ścieki z trzech pobliskich wsi tj. Trzciannego, Zubola i Zucielca.

Zaopatrzenie w wodę.

Na koniec 2007 roku cała gmina Trzcianne posiada zbiorczą sieć wodociagową w zabudowie zwartej, oraz w dużej części w zabudowie rozproszonej. Długość sieci wodociagowej rozdzielczej wynosi 75,5 km, do budynków mieszkalnych (łącznie z przyłączami do budynków zbiorowego zamieszkania), prowadzi 841 przyłączy o łącznej długości 23,6 km.

W miejscowości Trzcianne do wodociagu zbiorowego podłączonych jest 141 posesji.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się z 3 ujęć i stacji uzdatniania wody stanowiących własność Gminy Trzcianne zlokalizowanych w Trzciannem, Zajkach i Laskowcu.

Kanalizacja sanitarna i oczyszczanie ścieków

W gminie Trzcianne scentralizowany system kanalizacji sanitarnej posiada od 1996r. miejscowość gminna Trzcianne, następnie skanalizowano wsie Zucielec i Zubole. Długość sieci zbiorezej wynosi 9,5 km kanałów sanitarnych i 165 przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych. Łącznie do kolektora podłączenie posiada 206 gospodarstw domowych w tym w Trzciannem 86.

Ścieki odprowadzane są do biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 195 m³/d. Gmina posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację urządzeń i odprowadzanie ścieków

oczyszczonych do rzeki Muchawiec zaliczanej do II klasy czystości wód. Istniejące urządzenia oczyszczalni ścieków są wykorzystane w granicach 35 – 40%.

Pozostałe miejscowości gminy nie posiadają scentralizowanego systemu kanalizacji sanitarnej. Ścieki odprowadzane są do urządzeń lokalnych i wywożone do punktu zlewnego przy oczyszczalni w Trzciannem. Poza ośrodkiem gminnym funkcjonuje 66 przyzagrodowych indywidualnych oczyszczalni ścieków (w tym dwie w Szkołach Podstawowych w Starych Bajkach i Brzezinach).

Gospodarka ściekowa w miejscowości gminnej Trzciannie uległa poprawie, od kiedy oddano do użytku oczyszczalnię ścieków i kanalizację sanitarną. Korzystają z niej instytucje użyteczności publicznej i ponad 80 % mieszkańców wsi. Skanalizowane są ponadto dwie wsie Zucielec i Zubole. W pozostałej części gminy stan gospodarki ściekowej jest niezadowalający. Problem ten jest pilny do rozwiązania, zwłaszcza z uwagi na położenie ponad połowy obszaru gminy w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz w obszarze Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska” PLB 200006.

Gospodarka odpadami stałymi

Gmina Trzciannie posiada:

- gminne wysypisko odpadów stałych,
- wiejskie punktu gromadzenia odpadów stałych (zamknięte przeznaczone do rekultywacji, wykonana dokumentacja oraz część rekultywacji w tym jedno w Trzciannem).

Gminne wysypisko odpadów stałych położone jest we wsi Nowa Wieś i zajmuje powierzchnię 0,978 ha, w tym teren wydzielony do składowania odpadów stałych wynosi 0,432 ha. Strefa ochrony sanitarnej ma zasięg 300 m. wokół wysypiska. Teren wysypiska otoczony jest siatką. Na jego terenie istnieje basen dezynfekcyjny, magazyn odpadów wtórnych, budynek gospodarczy.

Składowanie odpadów przebiega w dwóch etapach: podziemnym (objętość 13716 m³) i nadziemnym (objętość 7884 m³). Łączna pojemność wysypiska to 21600 m³. Wywozem odpadów zajmuje się Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „MPO” Sp. z o.o. w Białymstoku.

Selektywna zbiórka odpadów na terenie Gminy Trzcianne odbywa się trójtorowo:

- 1) **Prowadzona jest „u źródła”** Surowce zebrane w gospodarstwach domowych odbierane są przez pracowników Urzędu Gminy i dostarczane do Gminnego Centrum Odzysku Surowców Wtórnych, które zlokalizowane jest na Gminnym Składowisku Odpadów.

Na terenie gminy ogłaszane są cyklicznie konkursy zbiórki surowców odpadowych dla uczniów i mieszkańców. Uczestnicy programu otrzymują nieodpłatnie oznakowane foliowe worki do segregowania odpadów. Po napełnieniu wystawiają je przed posesją w ustalonych terminach. Dzieci biorące udział w konkursie oznaczają worki metryczkami. Pracownicy Urzędu w wyznaczonych dniach zbierają wystawione worki i odnotowują na zbiorczej liście dane umieszczone na metryczkach. Zebrane w powyższy sposób surowce trafiają do odpowiednich boksów znajdujących się na gminnym składowisku odpadów. Tam pracownik składowiska dokonuje ich doczyszczania oraz składa je w workach typu BIG-BAG. Aby wzmocnić oddziaływanie edukacyjne Gmina Trzcianne wraz ze sponsorami fundują nagrody dla najefektywniejszych uczestników zbiórki.

- 2) **Pojemniki do segregacji surowców** rozmieszczone są gniazdowo w sąsiedztwie obiektów publicznych (urząd, szkoły), przed większymi sklepami i w przy obiektach turystycznych (wieże widokowe, miejsca przeznaczone do wypoczynku, parkingi).

	
<p>Szlak turystyczny w Biebrzańskim Parku Narodowym</p>	<p>Pojemniki przy Gimnazjum w Trzciannem</p>

- 3) **Gmina Trzcianne zajęła się również zbiórką folii po belowaniu sianokiszonek.** Urząd zakupił 50 szt. skrzynio-palet, które zostały rozstawione w gospodarstwach wykorzystujących tego typu paszę.

	
<p>Owinięta folią zbelowana sianokiszonka (pasza dla bydła)</p>	<p>Skrzynio-paleta na folię po sianokiszonkach</p>

Wszystkie wysegregowane odpady przekazywane są do dalszego przerobu.

Telekomunikacja

System telekomunikacyjny w Trzciannem działa przy pomocy radiolinii i pokrywa w 100% aktualne zapotrzebowanie mieszkańców gminy na usługi głosowe.

Zastosowany system nie zapewnia jednak możliwości dostarczenia szerokopasmowego dostępu do sieci Internet. Jedynie Urząd Gminy posiada stałe łącze, które udostępnia Szkołom Podstawowym w Trzciannem i Nowej Wsi oraz Gimnazjum, Gminnemu

Ośrodkowi Kultury, ośrodkowi zdrowia, aptece i mieszkańcom poprzez bezprzewodową sieć WiFi.

Gazownictwo

Gmina Trzcianne nie jest zgazyfikowana.

Elektroenergetyka

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy są stacje transformatorowo-rozdzielcze RPZ 110/15 kV w Knyszynie i Mońkach – poprzez układ sieci SN 15 kV.

Główne linie SN 15 kV to:

- Mońki – Trzcianne (2 linie),
- Knyszyn – Trzcianne (2 linie),
- Od istn. Mońki – Grajewo – do Trzciannego.

Zasilanie poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez układ sieci SN 15 kV, jako odgałęzień od w/w linii głównych.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest kilkadziesiąt stacji transformatorowych.

Układ sieci w miejscowości Trzcianne ukształtował się w taki sposób, że jest możliwe i wskazane zamknięcie „pierścienia” i poprawa pewności zasilania obiektów ośrodka gminnego. System elektroenergetyczny gminy rozwija się zgodnie z ogólnymi założeniami i programem określonym przez Zakład Energetyczny Białystok Teren i Łapy oraz ustaleniami zawartymi w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy Trzcianne.

Mimo rozbudowy systemu pewien zakres zadań pozostał jeszcze do realizacji. Podstawa jest zsynchronizowanie potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych obszarach gminy z możliwościami systemu elektroenergetycznego.

Obecnie przeprowadzana reelektryfikacja winna nadrobić zaległości w rozbudowie sieci. Należy zwrócić uwagę na poprawę standardów zasilania, stopień pewności, a także na jakość zasilania przy uwzględnieniu wymogów ekologii.

Ciepłownictwo

Gmina Trzcianne zrealizowała program pn. „Promocja energetycznego wykorzystania biomasy w Gminie Trzcianne” Głównym celem projektu była poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez zmianę nośnika energii pierwotnej z węgla kamiennego na biomasę w postaci drewna odpadowego, zrębków, trocin, wikliny, słomy, suchych traw z pokosu łąk nadbiebrzańskich itp.

Projekt ten stanowił część realizowanego od 1999r „Programu ochrony powietrza atmosferycznego w rejonie Biebrzy”. Wkomponowuje się on w realizację „Polityki Ekologicznej Polski” i „Strategię rozwoju energetyki odnawialnej w Polsce”.

Jest to projekt o charakterze nowatorskim. Poza modernizacją systemu grzewczego obiektów użyteczności publicznej (kotłownie na biomasę: Szkoły Podstawowe w Brzezinach, Starych Bajkach, Nowej Wsi i Urzędzie Gminy o łącznej mocy 400kW), włącza doń modernizację kotłowni w indywidualnych gospodarstwach rolnych (I etap 41 kotłowni o łącznej mocy 1148 kW) oraz system transportu i przygotowania biomasy z terenów Biebrzańskiego Parku Narodowego i z zasobów rolników indywidualnych.

Drogi

Podstawowym układem komunikacyjnym w Gminie Trzcianne jest i w dalszym ciągu pozostanie układ drogowy. Sieć dróg zapewnia spójność i dostępność komunikacyjną gminy. Gęstość sieci drogowej o twardej nawierzchni wynosi 32,3 km/100 km², w tym ulepszonej 18,9 km/100 km²

Przez teren gminy przebiegają następujące kategorie dróg:

1. Drogi powiatowe

Przez teren gminy przebiega 11 ciągów dróg powiatowych o łącznej długości 70,5 km. Większość to drogi ulepszone bitumiczne i stanie dobrym.

2. Drogi gminne

Łączna długość dróg gminnych - publicznych wynosi 66 km i niewielka ilość to drogi o nawierzchni ulepszonej.

Układ dróg publicznych nie zapewnia należytej obsługi niektórym jednostkom osadniczym. Stan techniczny dróg jest niezadowalający, gdyż zbyt duża ilość dróg gminnych, to drogi gruntowe (30,5 km) – ok. 43,6 %.

Kluczowymi obszarami problemowymi w sferze infrastruktury technicznej są:

- brak gazyfikacji gminy,
- słabe standardy zasilania elektroenergetycznego, niski stopień pewności i jakości zasilania, przy uwzględnieniu wymogów ekologii,
- średni lub zły stan techniczny istniejących w gminie źródeł ciepła oraz przestarzałe technologie niegwarantujące optymalnego gospodarowania paliwem,
- brak scentralizowanego systemu kanalizacji sanitarnej poza ośrodkiem gminnym i wsiami Zubole i Zucielec,
- niewystarczający stan techniczny dróg,
- brak środków finansowych na budowę i modernizację infrastruktury technicznej gminy,

Gospodarka i rolnictwo

Główną gałęzią gospodarki jest rolnictwo oparte na indywidualnych gospodarstwach rolnych zajmujących się produkcją roślinną i zwierzęcą. Poza rolnictwem rozwija się handel i usługi dla ludności.

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Białymstoku w 2006 roku na terenie Gminy Trzciannie prowadziły działalność 146 podmioty gospodarcze, z czego 111 to zakłady osób fizycznych.

Tabela 1 Podmioty gospodarcze według wybranych sekcji EKD.

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw
Ogółem	146
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	24
Działalność produkcyjna	18
Budownictwo	16
Handel i naprawy	30
Hotele i restauracje	2
Transport, składowanie, łączność	3
Pośrednictwo finansowe	6

Obsługa nieruchomości i firm	13
Edukacja	7
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	10
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	10

Źródło danych: Urząd Statystyczny w Białymstoku

Bazę ekonomiczną Gminy tworzy przede wszystkim rolnictwo (ponad 38% powierzchni Gminy stanowią użytki rolne). Użytkowanie gruntów na terenie Gminy przedstawia się następująco:

Tabela 2 Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Trzcianne

Wyszczególnienie	Ogółem	Udział %
	w hektarach	
Powierzchnia ogólna	33187	100,00
Użytki rolne	14701	44,3
Grunty orne	6516	19,6
Sady	63	0,2
Ląki	5400	16,3
Pastwiska	2275	6,8
Lasy	6867	20,7
Pozostałe	11619	35,0

Rolnictwo gminy Trzcianne cechuje swoista specyfika, która jest charakterystyczna zarówno dla powiatu jak i całego regionu. Główną funkcją gminy jest produkcja rolnicza. W oparciu o niezłe warunki glebowe (52 % gruntów orných stanowią grunty III i IV klasy) rozwija się produkcja rolnicza. Ze względu jednak na duże obszary bagienne wchodzące w skład Biebrzańskiego Parku Narodowego, nie ma możliwości rozwinięcia produkcji żywności na dużą skalę.

Gmina Trzcianne położona jest w obrębie trzech regionów glebowo-rolniczych. Wschodnia część gminy należy do Moniecko - Dąbrowskiego regionu glebowo-rolniczego. Wśród gruntów orných przeważają gleby kompleksów żytnich. Zachodnia część gminy należy do Nadbiebrzańskiego regionu glebowo-rolniczego, w strukturze użytkowania gruntów dominują użytki zielone. Jest to region gdzie przeważają gleby kompleksu 3z (użytki zielone słabe

i bardzo słabe), najczęściej bagienne bielawy podtopione. Część z nich została zmeliorowana a część stanowi nieużytki. Południowa część gminy należy do Nadnarwiańskiego regionu glebowo-rolniczego, gdzie przeważają użytki zielone kompleksów 2z i 3z, bagienne i pobagienne. Duża część użytków zielonych została zmeliorowana. Rozmieszczenie użytków zielonych ściśle wiąże się z układem dolin rzecznych i obniżeń terenowych.

Korzystne warunki przyrodnicze, nieskażona przyroda, czyste wody z jednej strony, z drugiej zaś duże obszary bagienne na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego, a także ograniczenia ekonomiczne sprawiają, iż rolnictwo nie osiąga zadawalającego poziomu do rozwoju produkcji żywności. Szansą dla gminy jest rozwój rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa produktów rolno-spożywczych (ziemniaki, nabiał, runo leśne).

Kapitał społeczny i ludzki

Najprężniej działającą organizacją społeczną w Trzciannem jest Towarzystwo Miłośników Ziemi Trzciańskiej. Zostało ono założone w dniu 26 lipca 1998r. Prezesem Zarządu został Pan Zdzisław Dąbrowski, który tę funkcję pełni do dziś. Obecnie Towarzystwo liczy 54 członków. Posiada ono status organizacji pożytku publicznego. Celami Towarzystwa wynikającymi z zapisów statutu są:

1. Promowanie gminy Trzcianne i interesów jej mieszkańców.
2. Prowadzenie działalności wspomagającej rozwój społeczności lokalnej.
3. Upowszechnianie działalności wspomagającej rozwój gospodarczy oraz przedsiębiorczości na terenie gminy Trzcianne.
4. Nauka, edukacja, oświata i wychowanie miejscowej ludności.
5. Ochrona środowiska przyrodniczego, ochrona zwierząt, roślin i form krajoznawczych.
6. Ekologia oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego.
7. Poglębianie wiedzy historycznej i krajoznawczej.
8. Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
9. Prowadzenie działalności pożytku publicznego w rozumieniu przepisów z dn. 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. Nr. 96, poz. 873).

Towarzystwo realizuje swoje cele poprzez:

1. Prowadzenie działalności publicznej i wydawniczej.
2. Organizację i prowadzenie akcji informacyjno-propagandowych (pogadanki, odczyty, wystawy itp.) oraz szkolenia i kursy.
3. Współpracę z organizacjami rządowymi i pozarządowymi na szczeblu krajowym i za granicą, a także z jednostkami samorządu terytorialnego.
4. Popieranie i rozwijanie twórczości artystycznej związanej z promocją gminy.
5. Inicjacje wszelkiej działalności twórczej.
6. Organizowanie działalności turystycznej, zgodnej z celami towarzystwa.
7. Wspieranie innej inicjatywy i działań w zakresie realizacji celów statutowych, prowadzenie działalności gospodarczej w rozmiarach służących realizacji celów statutowych towarzystwa, przy czym dochód z tej działalności nie może być przeznaczony do podziału między członków towarzystwa.

Do najważniejszych osiągnięć Towarzystwa należy zaliczyć:

- Wydanie monografii "Dzieje Trzciannego i obszaru gminy Trzciannie w XV - XX wieku" Rozpoczęto wydawanie "zeszytów" o każdej wsi z terenu gminy. Pierwszy z nich "Podlaska wieś Wyszowate szkic historyczny od 1445 roku" ukazał się drukiem w 2006r, oraz „Podlaska wieś Chojnowo – szkic historyczny” ukazał się drukiem w 2007r. Obecnie trwają prace nad kolejną opisującą wieś Zubole. Towarzystwo współpracowało z Urzędem Gminy przy realizacji filmu "Trzciannie Przyjazna Gmina" dostępnego na płytach DVD

- Współuczestnictwo w realizacji zadania pn. "Zielona energia w Gminie Trzciannie - strefie buforowej Biebrzańskiego Parku Narodowego". W ramach którego zostało zmodernizowanych 41 kotłowni u rolników indywidualnych z opalanych węglem na opalane biomasą.
- Uczestnictwo w cyklicznych targach "Sto pomysłów dla Biebrzy"

- Współorganizacja Mistrzostw w Koszeniu Łąk Bagiennych dla Przyrody "Biebrzańskie Sianokosy".
- Organizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci z terenu naszej gminy.
- Corocznie członkowie towarzystwa czynnie włączają się w organizację największego święta gminy czyli festynu pn. "Dni Trzciannego".

Analiza SWOT mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń rozwojowych

Strategiczna diagnoza mocnych i słabych stron Gminy

1) Położenie i dostępność komunikacyjna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ położenie wzdłuż ważnych szlaków komunikacyjnych krajowych i międzynarodowych, ▪ położenie w pobliżu ośrodków miejskich (Białystok, Łomża, Zambrów, Mońki) ▪ teren atrakcyjny turystycznie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewykorzystane możliwości promocji gminy wynikające z dogodnego położenia (parkingi, restauracje, hotele) ▪ słaba nawierzchnia dróg

2) Demografia

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ potencjał ludzki (zasoby siły roboczej), ▪ niskie koszty (relatywnie) zatrudnienia, ▪ pracowitość mieszkańców, ▪ niska przestępczość	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmniejszająca się liczba ludności w miejscowości, w tym w wieku produkcyjnym, ▪ niewysoki stopień wykształcenia, ▪ niski poziom warunków życia mieszkańców wsi, ▪ brak znaczących zakładów generujących miejsca pracy,

3) Zasoby i środowisko naturalne

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ położenie gminy na obszarze atrakcyjnym przyrodniczo i krajobrazowo o czystym powietrzu, ▪ możliwość wykorzystania do celów turystycznych sfery przyrodniczej i krajobrazowej, ▪ usytuowanie obszaru gminy w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska”, ▪ możliwość rozwoju turystyki przyjaznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ za małe w porównaniu z możliwościami gminy zainteresowanie turystyką, eko i agroturystyką, ▪ niewystarczająca baza turystyczna i noclegowa, ▪ niewystarczająca ilość urządzonych szlaków turystycznych pieszych i rowerowych, ▪ konieczność ochrony fauny i flory Biebrzańskiego Parku Narodowego,

<p>środowisku - pieszej, rowerowej i wodnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców, ▪ dobre warunki glebowo-klimatyczne dla produkcji rolnej 	
--	--

4) Infrastruktura techniczno-ekonomiczna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ korzystny układ sieci drogowej, ▪ rozwój rzemiosła i małej przedsiębiorczości, ▪ telefonizowanie gminy, ▪ dobrze rozwinięta sieć placówek handlowych ▪ położenie w centrum gminy ▪ kanalizacja i sieć wodociągowa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak gazyfikacji gminy, ▪ niski standard nawierzchni dróg, ▪ brak środków finansowych na rozwój i modernizację infrastruktury, ▪ brak infrastruktury turystycznej

5) Główne sektory gospodarki – pojemność rynku – rolnictwo, rzemiosło i drobna wytwórczość

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi rolnictwa ekologicznego i produkcji zdrowej żywności, ▪ istniejąca baza surowcowa dla rozwoju przemysłu rolno-spożywczego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak lokalnego rynku zbytu produktów rolnych, ▪ brak systemu informacji gospodarczej, ▪ niski poziom wykształcenia i kwalifikacji rolników, ▪ brak instytucji wspierających rozwój rolnictwa

Strategiczna diagnoza zewnętrznych szans i zagrożeń rozwojowych wynikających z otoczenia rynkowego

1) Ekonomia

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ sprzyjające warunki do rozwoju agro i ekoturystyki, ▪ sprzyjające warunki do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej i wodnej, ▪ rozwój bazy turystycznej, ▪ ożywienie zagranicznego ruchu turystycznego, ▪ ożywienie gospodarki gminy, ▪ sprzyjające warunki do produkcji rolnej o wysokiej jakości, ▪ dobre warunki dla przetwórstwa rolno-spożywczego, ▪ dobre warunki do przetwórstwa drewna, trzciny, słomy i runa leśnego, ▪ eksport produkcji ekologicznej ▪ możliwość uzyskania dopłat z programów rolno-środowiskowych i dla gospodarstw ekologicznych, ▪ wykorzystanie biomasy z terenów Biebrzańskiego Parku Narodowego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zubożenie mieszkańców ▪ trudne warunki pozyskania kredytów bankowych (oprocentowanie, zabezpieczenia), ▪ brak zainteresowania kapitału zewnętrznego w tym zagranicznego, ▪ brak instytucji wspierających rozwój rolnictwa, ▪ niska absorpcja środków pomocowych UE przez podmioty indywidualne

2) Postęp naukowo – techniczny, edukacja

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykorzystywanie doświadczeń rolników dot. specjalizacji w produkcji rolnej (ziemniaki, zboża, produkcja mleka), ▪ wystarczająca sieć szkolnictwa podstawowego, ▪ gimnazjum w Trzciannem, ▪ poszukiwanie środków pozabudżetowych ze źródeł krajowych i zagranicznych, w tym z UE ▪ baza oświatowa na wysokim poziomie, ▪ wybudowanie Stacji Terenowej Instytutu Biologii Uniwersytetu w Białymstoku w Gugnach 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak środków finansowych na zakup maszyn, nawozów, środków ochrony roślin, itp., ▪ niski poziom technologii produkcji rolniczej, ▪ brak kapitału na proces restrukturyzacji rolnictwa, ▪ słabe wykształcenie mieszkańców gminy, ▪ brak szkolnictwa zawodowego i technicznego,

3) Zmiany kulturowe i socjologiczne

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość wykorzystania bogactwa i zróżnicowania zasobów środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego, ▪ budząca się aktywność społeczna, rokująca nadzieję na strategiczne działania, ▪ możliwość kształtowania właściwych postaw ludzkich wobec przyrody, ▪ poszukiwanie pozabudżetowych środków ze źródeł krajowych i zagranicznych, w tym z UE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak miejsca do przeprowadzania imprez plenerowych ▪ brak miejsca wypoczynkowego w miejscowości Trzciannie ▪ zbyt mała aktywność i inicjatywność społeczeństwa w kształtowaniu własnych warunków życia i obojętność w stosunku do wspólnych problemów rozwoju, ▪ za małe nakłady na działalność kulturalną

Opis planowanych zadań

Lista zadań, do zrealizowania według czasu realizacji.

Nr	Zadanie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Zagospodarowanie terenu działki w otoczeniu kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem. Remont elewacji (kolorystyki) kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.	X	X					
2.	Gminne Centrum Rekreacyjno – Sportowe w Trzciannem (na terenie parafialnym) Etap I		X	X	X			
3.	Inwentaryzacja i renowacja zabytkowych nagrobków, zabiegi pielęgnacyjne na cmentarzu grzebalnym w Trzciannem		X	X				
4.	Remont budynku Urzędu Gminy i budynku „Apteki”		X	X	X			
5.	Rekultywacja wiejskich składowisk odpadów: w tym składowiska Trzciannie – Zucielec					X	X	
6.	Modernizacja ulic Kościelnej, Bony, Mickiewicza, Słowackiego i Spółdzielczej w Trzciannem						X	X
7.	Zagospodarowanie cmentarza grzebalnego					X	X	

Z pośród w/w zadań w skutek konsultacji społecznych za pierwszoplanowe uznano następujące zadanie:

- Zagospodarowanie terenu działki w otoczeniu kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem. Remont elewacji (kolorystyki) kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.

Pozostałe inwestycje będą realizowane w miarę możliwości finansowych podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację.

„Zagospodarowanie terenu działki w otoczeniu kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem. Remont elewacji (kolorystyki) kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.”

Projekt „Zagospodarowanie terenu działki w otoczeniu kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem. Remont elewacji (kolorystyki) kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.” składa się z dwóch działań.

Działanie pierwsze – polega na zagospodarowaniu terenu działki w otoczeniu kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem. Na zagospodarowanie składają się następujące prace:

Opis techniczny:

1. PRZEDMIOT I ZAKRES INWESTYCJI.

Przedmiotem inwestycji jest wymiana istniejącej zdekapitalizowanej nawierzchni betonowej dojsć i chodników służących funkcji kościoła.

Zakres inwestycji obejmuje:

- Rozbiórka drewnianego budynku W.C.,
- Rozbiórkę istniejących chodników wokół kościoła,
- Rozbiórkę opaski wokół budynku,
- Wykonanie opaski wokół budynku na styku z terenami zielonymi,
- Wykonanie nowych chodników wokół kościoła, dojsćia do plebani,
- Remont schodów wejściowych, terenowych na teren kościoła,
- Wykonanie placu gospodarczego 5.0m/6.0m w ramach działki (miejsce na ustawienie toalety przenośnej) z elementami małej architektury (ławka parkowa, kosz na śmieci),
- Zagospodarowanie terenów zieleni, nasadzenie krzewów.

2. ISTNIEJĄCY STAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU INWESTYCJI.

Teren inwestycji obejmuje działkę o nr. ewid. gr. 4/16 zlokalizowaną w Trzciannem, gmina Trzcianne, powiat moniecki przy ul. 3-go Maja. Właścicielem działki jest Parafia Rzymskokatolicka w Trzciannem.

Na terenie inwestycji zlokalizowany jest Kościół, dzwonnica, dwie kapliczki i budynek gospodarczy. Teren inwestycji jest ogrodzony. Wejście na teren kościoła odbywa się przez bramę główną zlokalizowaną w dzwonnicy oraz przez dwie bramki boczne. Wjazd samochodów osobowych przez bramę w południowo – wschodniej części działki. Wokół kościoła wykonane są chodniki o szerokości 3.0 m i wąskie dojsćia na parking i na plebanię. Przed głównym wejściem do kościoła istnieje niewielki plac służący do spotkań na zewnątrz kościoła. Parking, chodniki i plac przed kościołem wykonane zostały z betonu z wytłaczanym

wzorami w kształcie płytek sześciokątnych. Wokół budynku kościoła wykonana jest opaska z płyt betonowych. Nawierzchnie parkingów, chodników i opaski są w złym stanie technicznym. Beton ulega degradacji z powodu zasolenia zimą, jak również złym wyprofilowaniu nawierzchni.

Teren inwestycji jest zróżnicowany wysokościowo.

Rzędne terenu od 125,60 od strony północno – zachodniej do 128,20 od strony wschodniej.

3. PRACE ROZBIÓRKOWE.

Przed wykonaniem nowych nawierzchni należy usunąć nawierzchnię chodników wokół kościoła, dojść na plebanię i na teren parkingów, rozebrać opaskę wokół kościoła i usunąć wszystkie krawężniki.

UTYLIZACJA ODPADÓW DROGOWYCH

Materiały pochodzące z rozbiórek zostaną przewieziona na bazę wykonawcy robót i tam pokruszone, a następnie zastosowane jako składniki do wykonywania poszczególnych warstw konstrukcyjnych nawierzchni.

4. PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE TERENU.

Na terenie inwestycji projektuje się uporządkowanie istniejącej nawierzchni utwardzonej poprzez częściową wymianę i uporządkowanie pozostałej nawierzchni będącej w dobrym stanie technicznym. W związku ze złym stanem istniejącej nawierzchni chodników, projektuje się zmianę istniejącej nawierzchni na kostkę granitową. Wokół budynku projektuje się nową opaskę ze żwiru. Uporządkowano bezpośrednio wejścia na parking, łącznie z dojściem na plebanię. Główne schody wejściowe zlokalizowane w prawym i lewym skrzydle bramy należy uporządkować w swojej formie. Po rozbiórce istniejącej toalety, w miejscu wskazanym na zagospodarowaniu przewiduje się zorganizowanie placu 2.0m/3.0m (o nawierzchni z polbruków gr. 5cm + opaska z obrzeży betonowych) na ustawienie toalety przenośnej.

4.1. KONSTRUKCJA CHODNIKÓW/DOJŚĆ.

Konstrukcja chodników o wzmocnionej nawierzchni / wokół kościoła,

- kostka granitowa
- podsypka piaskowa gr. 5cm
- podbudowa z kruszywa łamanego stabilizowanego mechanicznie gr. 15cm wg SST
- wzmocnienie podłoża kruszywem naturalnym (pospółka) gr. 15cm wg SST.

Obramowanie krawężnikiem kamiennym 10x20 cm w poziomie chodnika.

Opaska wokół budynku – w odległości 1.0 m od budynku położyć krawężnik kamienny, a następnie powierzchnię wypełnić żwirem o granulacji min. 30/32, alt. kostka granitowa.

4.2. NIEPEŁNOSPRAWNI

Zastosowane spadki podłużne i poprzeczne chodników nie przekraczają 5%. Wejście na teren inwestycji dla niepełnosprawnych odbywa się od strony zachodniej działki, gdzie przewidziane są również dodatkowe miejsca parkingowe.

4.3. UKSZTAŁTOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU.

Teren inwestycji ukształtować zgodnie z rzędnymi istniejącymi terenu.

5. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI – BILANS TERENU.

POWIERZCHNIE	POW[m2]	%
POW. ZABUDOWY KOŚCIOŁA	775,35	14,94
POW. OPASKI BETONOWEJ	145,70	2,81
POW. ZABUDOWY DZWONNICY	31,25	0,60
POW. NAWIERZCHNI UTWARDZONYCH / przy kościele	762,45	14,69
POW. PLACU PARKINGOWEGO /przeznaczony do naprawy, uzupełnienie braków/	1 068,70	20,60
POW. ZIELENI	2 405,35	46,36
SUMA	5 188,80	100,00
POW. DOJŚĆ ZEWNĘTRZNYCH	166,30	
POW. NAWIERZCHNI UTWARDZONYCH /dodatkowe parkingi – pozostają w stanie istniejącym	235,00	

6. OCHRONA ZABYTKÓW

Teren na którym zlokalizowane są projektowane chodniki znajduje się w strefie ochrony konserwatorskiej. Projektowane nawierzchnie utwardzone spełniają wymogi i zostały uzgodnione przez Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7. WPLYW EKSPLOATACJI GÓRNICZEJ.

Nie dotyczy.

8. INFORMACJA O CHARAKTERZE I CECHACH ISTNIEJĄCYCH I PRZEWIDYWANYCH ZAGROZEŃ DLA ŚRODOWISKA.

Projektowania inwestycja nie ma wpływu na istniejące środowisko, nie stwarza zagrożeń i nie narusza istniejącej zabudowy oraz sposobu zagospodarowania terenów sąsiednich.

9. UWAGI.

- Roboty budowlane należy prowadzić zgodnie z warunkami technicznymi, normami i sztuką budowlaną.
- Używać materiały i środki posiadające atesty lub dopuszczenie do stosowania w Polsce i zgodnie z instrukcjami producenta.
- W przypadku konieczności uszczegółowienia rozwiązań lub wszelkich zmian należy kontaktować się z projektantami.

Działanie drugie – polegać będzie na remoncie elewacji (kolorystyki) kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem Na remont ten składają się następujące prace:

0. DANE OGÓLNE

- Obiekt: Kościół rzymskokatolicki pod wezwaniem Św. App. Piotra i Pawła
- Adres: Trzcianne ul. 3 Maja, gm. Trzcianne
- Opracował: arch. Józef Matwiejuk
arch. Wojciech Matys

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

- Ekspertyza konstrukcyjno – mykologiczna
- Zlecenie, umowa i uzgodnienia z inwestorem.

2. ZAKRES OPRACOWANIA

- Inwentaryzacja elewacji
- Kolorystyka

3. STAN ISTNIEJĄCY

Kościół jako budynek trzynawowy na planie krzyża łacińskiego z wtopioną wieżą został wybudowany w 1846 r. W 1948-1949 w istniejącym kościele wyburzono część bocznych ścian i dobudowano dwie obszerne kaplice tworzące transept i zakrystię.

Konstrukcje wewnętrzną kościoła podtrzymują kolumny doryckie, które dzielą wnętrze obiektu na trzy nawy.

Prezbiterium i nawa główna przesklepione są drewnianym półkolistym sklepieniem. Nawy boczne mają stropu płaskie. W części starej stropy zachowane zostały jako drewniane, a w części nowej wykonano stropy jako żelbetowe. W części starej stropy wsparte są na uproszczonych drewnianych podciągach, leżących na kolumnach doryckich i dawnych ścianach zewnętrznych. Po dobudowie ściany te częściowo wyburzono, pozostawiając ich fragmenty, z których wykonstruowano ceglane słupy. Na tych słupach i ścianach zewnętrznych nowych kaplic, wykonano nowy płaski strop żelbetowy.

Konstrukcję ścian zwieńcza dwuspadowy dach o kącie nachylenia około 31°, drewniany, kryty blachą ocynkowaną.

Wieża kościoła zwieńczona jest dachem czterospadowym o kącie nachylenia około 30-35°. Całość ścian zewnętrznych spina wyeksponowany gzyms.

Ściany kościoła murowane z cegły pełnej ceramicznej grubości od 42-112cm, z obustronnym tynkiem i cokołem licowanym kamieniem ciosanym. Zaprawa w części starej wapienna, a w nowej cementowo – wapienna.

Ściany podziemia i fundamenty wykonane z kamienia polnego (głazy kamienne o dość znacznych rozmiarach). W dolnej części ścian podziemia wykształcono kamienną ławę o wysokości ok. 40cm. Z odsadzką wystającą na zewnątrz na ok. 30cm.

Dach kościoła pokryty blachą ocynkowaną, łączoną na rąbki stojące, wielokrotnie odnawianą powłokami malarskimi, obecnie miejscami połuszczone. Blacha ułożona jest na pełnym deskowaniu za pośrednictwem łąt. W części piętrowej blacha ułożona jest tylko na łątach.

4. STAN TECHNICZNY ELEMENTÓW OBIEKTU

ŚCIANY BUDYNKU

W ścianach brak izolacji przeciwwilgociowych (poziomych i pionowych).

Ściany zewnętrzne w dolnych fragmentach, od strony wnętrza, są zawilgocone, do wysokości ok. 120cm od posadzki. Zawilgocenia występują również na ścianach zewnętrznych, w miejscach styku ścian starych z nowowytbudowanymi, szczególnie w miejscach obróbek blacharskich i przy rurach spustowych, odprowadzających wodę opadową z dachu. Zacieki z wykwitami na elewacjach noszą charakter początkowego zagrzybienia tynków. Zawilgocenia górnych fragmentów ścian są następstwem nieprawidłowych obróbek blacharskich lub też uszkodzonych rynien i rur spustowych.

Na tynkach zewnętrznych ścian widnieje kilkanaście pęknięć tynku. Większość pęknięć występuje tylko na tynku. W kilku przypadkach stwierdzono rysy przenikające w głąb ścian, na głębokość nie większą od 30mm. Na znacznej części tynków od strony zewnętrznej występują woskowate pęknięcia. W dolnych partiach ścian, farba na elewacjach jest połuszczone bądź odspojona od tynków. Związane jest to prawdopodobnie z tym, że na części ścian położono zbyt mocny tynk cementowy – tynk o właściwościach zaporowych, kapilarnie nieaktywny (ściany nie oddychają). Tynki cementowe mają zastosowanie przede wszystkim przy uszczelnianiu rejonów stykających się z ziemią, w tym przypadku niewłaściwie użyte w trakcie kolejnych remontów.

5. PROJEKTOWANA INWESTYCJA

W oparciu o ekspertyzę konstrukcyjno – mykologiczną zakłada się następującą kolejność robót budowlanych:

- przed przystąpieniem do prac renowacyjnych kościoła, należy w pierwszej kolejności usunąć w całości istniejącą farbę i nieprawidłowo wykonane nie technologicznie fragmenty tynków,
- następnie powierzchnię ścian oczyścić z kurzu i splukać wodą za pomocą agregatu wodnego ciśnieniowego. Podłoże musi być równomierne i dobrze ssące, stabilne, niekurczliwe, bez cząstek rozpuszczalnych w wodzie, nośne, czyste i suche,
- naprawa rys przenikających w głąb ścian,
- w zależności od stanu technicznego gzymsów, wykonać prace naprawcze polegające na uzupełnieniu uszkodzonych fragmentów gzymsów i wszelkich innych elementów ozdobnych,
- w miejscu ścian zawilgoconych i zasolonych, kiedy następuje całkowite usunięcie nieprawidłowo wykonanych tynków, należy wykonać tynk renowacyjny, zachowując następującą kolejność prac, poczynając od muru do układu tynków renowacyjnych: obrzutka szczepna, tynk podkładowy, tynk renowacyjny, tynk wierzchni i powłoka malarska. Wszystkie etapy muszą być traktowane i oceniane jako pojedyncze elementy układu lub też jako kompletny układ, aby ostatecznie zagwarantować funkcjonalność i trwałość tynku renowacyjnego.

Tynki renowacyjne nakłada się z zasady tylko na zasolonych i zawilgoconych obszarach muru, pozostałe powierzchnie murów i fasad mogą być tynkowane tynkami tradycyjnymi. Są to tynki z grupy zapraw wapienno – cementowych. W przypadku pozostawienia istniejących, prawidłowo wykonanych starych tynków, należy sprawdzić czy nie są znacząco uszkodzone. Następnie należy wykonać powłokę malarską, nakładaną zarówno na stary istniejący tynk i na ewentualnie nałożony nowy tynk zewnętrzny, jak i też na tynk renowacyjny.

Ponieważ tego rodzaju różne systemy tynków posiadają całkowicie różne własności dyfuzyjne i charakteryzują się inną wodochłonnością, nakładana farba musi wykazywać ściśle określone właściwości. Zasada jest, że powłoka malarska musi pod względem zwilżalności i nieprzystępności dla wody odpowiadać co najmniej najlepszemu pod tym względem tynkowi na fasadzie. Oprócz tego przepuszczalność pary wodnej powinna być co najmniej tak dobra, jak przepuszczalność tynku o najlepszej dyfuzyjności dla pary wodnej w obszarze odnawianej fasady. Tzn., że na fasadach, na których znajdują się tynki renowacyjne i konwencjonalne tynki zewnętrzne można stosować tylko takie powłoki malarskie, które wykazują własności hydrofobowe i charakteryzują się współczynnikiem wodochłonności $w < 0,2 \text{ kg/m}^2 \text{ h}^{0,5}$, i które wykazują dużą przepuszczalność pary wodnej. Powłokami malarskimi spełniającymi te wymagania są głównie farby krzemianowe wykazujące własności hydrofobowe oraz farby na bazie żywic silikonowych. Nie nadają się czyste farby krzemianowe, farby wapienne lub farby dyspersyjne o spoiwie organicznym. Te powłoki charakteryzują się zbyt dużą nasiąkliwością wody.

Pełen zakres prac konserwatorskich i budowlanych przy elewacjach zewnętrznych obiektu zostanie szczegółowo określone po usunięciu farby i nie technologicznie wykonanych tynków.

- wykonanie nowych obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych.

6. KOLORYSTYKA

Kolorystykę przyjęto wg wzornika farb firmy BOLIX, oraz wzornika kolorów RAL.

L.p.	ELEMENT	RODZAJ WYKOŃCZENIA	KOLOR
1.	Cokół budynku	Okładzina z kamienia polnego – istniejąca	Naturalny
2.	Ściany budynku	Tynk renowacyjny, tynk tradycyjny	8100
3.	Stolarka okienna drewniana	Malowana	Brązowy
4.	Stolarka okienna stalowa	Malowana	Grafitowy
5.	Stolarka drzwiowa	Drzwi zewnętrzne malowane lub lakierowane	Brązowy

7. UWAGI OGÓLNE

- elementy nie ujęte w niniejszej dokumentacji należy wykonać wg zasad i warunków wykonania przyjętego producenta systemu, a w sprawach wymagających uszczegółowienia lub uzupełnienia należy zwrócić się do projektanta.
- Roboty należy prowadzić zgodnie z polskimi normami, warunkami technicznymi i sztuką budowlaną.
- Należy stosować materiały posiadające atesty lub dopuszczenie do stosowania w Polsce.

W roku 2008 wykonano część zadania dotyczącą wymiany pokrycia dachu kościoła p.w. ŚŚ. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.

Finansowanie zadania przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Koszt
Zagospodarowanie terenu działki w otoczeniu kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.	480 266,91
Remont elewacji (kolorystyki) kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.	176 493,12
Inspektor nadzoru	19 700,00
Całkowity koszt zadania	676 460,03

KARTY PROJEKTÓW

Nazwa zadania:						
Zagospodarowanie terenu działki w otoczeniu kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem. Remont elewacji (kolorystyki) kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.						
Cel:						
Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez poprawę stanu elewacji (kolorystyki) i zagospodarowanie terenu w otoczeniu kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Trzciannem.						
Podmiot odpowiedzialny za realizację						
Parafia Rzymskokatolicka Św. APP. Piotra i Pawła w Trzciannem						
Przeznaczenie:						
Obiekt sakralny						
Harmonogram realizacji						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
X	X					
Wartość zadania						
676 460,03						
Źródła finansowania						
Parafia Rzymskokatolicka Św. APP. Piotra i Pawła w Trzciannem, PROW 2007-2013.						

Nazwa zadania:						
Gminne Centrum Rekreacyjno – Sportowe w Trzciannem (na terenie parafialnym) Etap I						
Cel:						
Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi. Wzrost atrakcyjności turystycznej.						
Podmiot odpowiedzialny za realizację						
Gmina Trzcianne						
Przeznaczenie:						
Obiekt sportowo - rekreacyjny						
Harmonogram realizacji						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	X	X	X			
Wartość zadania						
400.000,00 (2.940.000,00)						
Źródła finansowania						
Gmina Trzcianne, PROW 2007-2013						

Nazwa zadania:						
Inwentaryzacja i renowacja zabytkowych nagrobków, zabiegi pielęgnacyjne na cmentarzu grzebalnym w Trzciannem						
Cel:						
Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego. Wzrost atrakcyjności turystycznej.						
Podmiot odpowiedzialny za realizację						
Parafia Rzymskokatolicka Św. APP. Piotra i Pawła w Trzciannem						
Przeznaczenie:						
Harmonogram realizacji						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	X	X				
Wartość zadania						
200.000,00						
Źródła finansowania						
Parafia Rzymskokatolicka Św. APP. Piotra i Pawła w Trzciannem, PROW 2007-2013						

Nazwa zadania:						
Remont budynku Urzędu Gminy i budynku „Apteki”						
Cel:						
Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców.						
Podmiot odpowiedzialny za realizację						
Gmina Trzcianne						
Przeznaczenie:						
Obsługa organu wykonawczego gminy						
Harmonogram realizacji						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	X	X	X			
Wartość zadania						
420.000,00						
Źródła finansowania						
Gmina Trzcianne						

Nazwa zadania:						
Rekultywacja wiejskich składowisk odpadów w tym składowiska Trzcianne – Zucielec						
Cel:						
Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy.						
Podmiot odpowiedzialny za realizację						
Gmina Trzcianne						
Przeznaczenie:						
Likwidacja dzikich wysypisk						
Harmonogram realizacji						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
				X	X	
Wartość zadania						
200.000,00						
Źródła finansowania						
Gmina Trzcianne						

Nazwa zadania:						
Modernizacja ulic Kościelnej, Bony, Mickiewicza, Słowackiego i Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy						
Podmiot odpowiedzialny za realizację						
Gmina Trzcianne						
Przeznaczenie:						
Poprawa jakości komunikacji						
Harmonogram realizacji						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
					X	X
Wartość zadania						
1.500.000,00						
Źródła finansowania						
Gmina Trzcianne						

Nazwa zadania:						
Zagospodarowanie cmentarza grzebalnego						
Cel:						
Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego. Wzrost atrakcyjności turystycznej.						
Podmiot odpowiedzialny za realizację						
Parafia Rzymskokatolicka Św. APP. Piotra i Pawła w Trzciannem						
Przeznaczenie:						
Harmonogram realizacji						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
				X	X	
Wartość zadania						
500.000,00						
Źródła finansowania						
Parafia Rzymskokatolicka Św. APP. Piotra i Pawła w Trzciannem						

PRZEWODNICZĄCY RADY

 Roman Kwapadło